

De decem preceptis

delicet in manibus. propter decem digi-
tos manuum In pedibus. propter decem articu-
los pedum. Et in ipsis sensibus. propter quosque
sensus exteriores. et quosque interiores.
Ideo autem scripta sunt in predictis tribus
partibus ad designandum quod precepta diuina
dunt regulare in nobis manuum operationum:
ne in operibus nostris non diuina precepta fa-
ciamus. Dirigere gressus affectus ne pre-
cepta diuina transgrediamur. Et mode-
rare sensus et motus uersationis: ut in omni
conuersatione exemplum nostre sanctitatis pre-
tendamus. Et nota quod decem precepta fuerunt
data moysi in duabus tabulis scripta digito
dei. **E**t in prima tabula fuerunt
tria prima precepta per que homo ordiatur
in deum. In secunda alia septem precepta
per que homo ordinatur ad proximum Et
ista omnia precepta eorum impletio salutem
feram originaliter emanant a radice chari-
tatis tanquam a fontali principio. Et
in ipsa ultimitate ordinantur tanquam in fi-
nem et terminum completiuum. Unde apostolus
Romae. 13. Plenitudo legis est dilectio:
quod sic patet. Nam precepta prime tabule ema-
nant a dilectione dei. et ostendunt nobis quomodo
nos habere debemus ad deum. Et primo
corde. quia credere in unum deum
debemus. et hoc tangitur in primo pre-
cepto. Non adorabis deos alienos. Se-
cundo quomodo ore et hoc in secundo pre-
cepto. Non assumes nomen. etc. Tercio
quomodo in opere: et hoc in tercio Sab-
bata sanctifices. Sed alia septem ema-
nant a dilectione proximi: et per illa septem
precepta secunde tabule homo ordinatur ad
proximum: et hoc duobus modis. Pri-
mo quidem in beneficiis ut bona que
homo potest proximo faciat vel impen-
dat. Et sic est preceptum quartum. Hono-
ra patrem et matrem. In quo precepto
secundum Augustinum implicat omnes actus
beniuolentie proximo impendendos.
Secundo in innocentia ut nihil iniuste sibi
inferat: nec in aliquo sibi noceat. Pro-
ximo autem potest inferri triplex nocumen-

tum: puta cordis: oris: et operis. Ope autem
nocet quis proximo. Primo quidam in perso-
na propria: et hoc prohibet quintum preceptum
Non occides. Secundo in persona coniuicta
et hoc prohibet sextum preceptum. Non mecha-
beris. Tercio in exteriori suba: et hoc pro-
hibet septimum preceptum. Non furtum facies.
Nocentium autem oris prohibet octauum
preceptum. Non dices falsum testimoni-
um: ubi secundum Augustinum: implicite prohi-
betur omne nocentium oris respectu pro-
ximi. Tercium nocentium est cordis ut
quando quis cogitat mala contra proximum
et hoc prohibet in nono. Non concupisces
rem proximi tui Et in decimo. Non con-
cupisces uxorem proximi tui.

De primo precepto.

Primum preceptum Non adora-
bis deos alienos Quod quidem
preceptum Christus expressit Matthaeo 4.
Dominum deum tuum adorabis: et illi soli fui-
es In quo deorum pluralitas excludit
et unus solus uerus deus colendus ostendi-
tur Quod tamen expressit per Deutero:
vi. ubi dicitur Audi israel dominus deus tuus:
deus unus est **S**ciendum autem
quod primum preceptum tangit fidem: quia
fides est fundamentum omnis boni: un-
de apostolus Fundamentum aliud nemo
potest ponere preter illud quod positum
est: id est fides christi Unde Augustinus
Fides est bonorum omnium fundamentum
Fides est humane salutis initium: sine
hac nemo potest ad filiorum dei numerum per-
uenire Hoc etiam patet per Bernardum
qui dicit Nemo liberatur a damnatione
que facta est per Adam nisi per fidem do-
mini nostri iesu christi. Unde apostolus ad
Hebraeos: xi. Impossibile est sine fide place-
re deo. Unde Bernardus de patribus
veteris testamenti dicit Multi ante sal-
uatoris aduentum deum omnipotentem
timentes: et diligentes sue salutem gratis-
simam permissorem: credentes in permissi-

precepto

one fideles. sperantes certissimū redem/
ptorem i hac fidez expectatione saluati
sunt. Ergo scdm Augustinū. De vn^o
adorandus est fide integra z non ficta.
vnde dicit. Non adorab deos alienos
Circa quod sciendū q hoc preceptū
a multiplicibz hominibus multiplicif
trāsgredit. **E** **P**rimi q trāsgredi
untur pceptum hoc sunt infideles non
baptisati. qui continue sunt in statu dā
nationis. Vnde Joh. iij. Nisi quis re/
natus fuerit ex aqua z spiritus sancto. nō
potest intrare in regnū dei. Et Marc
16. Qui crediderit z baptisatus fuerit
saluus erit. Qui vero non crediderit. cō
demnabitur. Sciendū q hoc firmiter
crededū ēq extra fidē catholicā nullus
saluaf. **H** figurā hēm^o i archa Noe. i
q solūmō tpe diluuij octo hoies in vita
manserunt. alijs hoibus extra archā sub
mersis. **Q**uerit de pueris iudeorum z
christianorum qui decedūt sine baptis/
mo vtrum sint equales. Respōdetur q
sic. Et ratio huius quia solūmodo ha/
bent culpam originalem z nullā actua
lem. tam iudeorum qz christianorum q
sine baptismo decedunt ad limbū pue/
rorum descendunt z ibi habebūt penaz
damni. id est puationem visionis dei. z
non penam sensus. id est penam sensibi
lem. **I**tem querit vtrū pueri iudeorū
z infideliz inuitis parentibus sint ba/
ptizandi. **R**espondeo scdm Thomā
scda scde. q. x. non licet. Sz quādo ad
annos discretōis perueniūt. possunt fi
dem suscipere parētibus etiam inuitis
Concordat etiam Guil. Sciendūz ta
men q si quis in articulo mortis puerū
iudeorūz baptizaret. statim ad celū euo
laret. **S** **S**cdi sunt heretici. qui
falsam opinione de fidez de eius articu
lis inueniunt. vel sequuntur. vel etiā d
sacramentis vel de sacra scptura. Et ta
les heretici excōmunicati sunt. vt habe
tur extra de hereticis. Signa aut here
ticorum sunt quia loquunt contra pote

statem platorum ecclesie. quam christ^o
eis cōtulit dicens eis in apostol's suis. vt
habetur Matth. 18. Quodcūqz liga
ueris sup terrā. erit ligatum z in celis. z
quodcūqz solueris sup terrā zc Sed
tales heretici excōmunicatōes z sentētis
as prelatorum paruipendunt z contem
nunt Item loquuntur quandoqz ptra
sacramētum matrimonij. Item ptra ba
ptisimum. penitentiam. z p fessionem. d
quibus modicum curant. Item paru
pendunt ordinatiōem sancte eccle dei i
ieiunijs. in festiuitatibus. z sic de alijs.
z tales non sunt fouendi. quia ipsi cum
fautoribus sunt omnes excōmunicati.
vt patet extra de hereticis Excōmuni
camus. **T**ercij qui dubitant de fide
z tales solent dicere. si sic ē vt scptura dē
cit z fides catholica tenet magnum qd
est & non em contradicunt simplicif scri
pture z fidei. sed tamen non firmif cre
dunt. z tales si sic decedunt. damnabū
tur. quia fides christiana debet esse for
tis in homine. vt si etiam angelus d ce
lo descenderet z aliam fidem pdicaret. si
bi crededum non esset. vt patet p Apo
stolum ad Gal. p. Sed hoc non est in
telligendum de his qui temptantur cū
amaritudine cordis de fide. tales resiste
re debent. Quia scdm Gregoriū in pa
storalī. Humanū est in corde temptati
onem perpeti. demoniacū vero est in tē
tationis certamine superari. Sciendū
q sacramētum confirmatōis dat in frō
te. vt quilibet christianus libere audiat
nomen christi confiteri. etiam si propter
rea mori deberet maxime ppter ista que
sunt de necessitate fidei. Vnde ad Ro
ma. x. Corde creditur ad iusticiam. ore
aut confessio fit ad salutem. Ergo quē
fidem obseruare volunt solum in cor
de. z ore non audent confiteri. tales sine
dubio p hanc occultatōez fidei dānant
Quarti sūt q articulos fidei
addiscere negligunt cū possint z debeāt
eos scire. Quilibet em christianus cuz

De primo

ad annos discretionis peruenerit. tene-
tur discere scire symbolū apłoz nisi eēt
impossibilitas ingenij sic q̄ nullo modo
addiscere possit. Ergo qui articulos fi-
dei frivolez ex cōtēptu addiscere nollet
cum addiscere possit. mortaliter pecca-
ret. z tali non ē ministrandū sacramētū
eucharistie donec addiscat. Unde ad
remouendum impedimentuz predictuz
statuerunt iura q̄ tenent docere patri-
ni filios suos spūales symbolū z oratō-
nem dñicam si parentes in hoc negligē-
tes sunt. vt patet p̄ decretuz Augu. qd̄
ponit de p̄sca. dist. 4. ¶ Quinti s̄ q̄
fidem p̄sumptuose scitari volūt z nihil
credere nisi qd̄ possit eis ratōe liquida
demonstrari q̄ plerūq̄ in errorē labunt
z tales mortalit̄ peccant z meritū fidei p̄-
dunt. Quia s̄m Grego. Fides non ha-
bet meritū vbi hūana ratio p̄bet experi-
mentū. ¶ Unde hanc p̄sumptuosam p̄-
scrutatōem dehortat Sapiēs Eccl̄i. 5.
Altiora te ne q̄sier̄. z fortiora te ne scru-
tar̄ fuer̄. Quia q̄ scrutator est maesta-
tis opprimē a gloria. Bernard⁹. Fidē
p̄sumptuose scrutari temeritas ē. Cre-
dere pietas ē. Noscere vero vita eterna
ē. Impossibile ē em̄ fidem p̄ rōem p̄scru-
tari. Unde Grego. in omel. q̄da. Fi-
des est earum rerum que apparere non
possunt. q̄ ergo apparēt. fidē non habēt
sed agnitōem. ¶ Sexti s̄ q̄ inspectio-
nes sortilegas faciunt z diuinatōibz in-
tendunt. Et aut̄ appareat qñ act⁹ diui-
natōis sit mortale v̄l ventale peccatum
Tūc sciendū scdm̄ Henricū de firma-
ria. q̄ actū diuinatōis z sortilegij quis
potest exercere Primo modo credens p̄
illū actū realit̄ asseq̄ quod intēdit. puta
alicui⁹ amorē. v̄l furti reuelatiōez. v̄l fu-
turi euentus p̄ cognitōem. Sicut q̄s cuz
q̄ contrahere debeat. z sic mortalit̄ pec-
cat z ē grauissimū peccm̄. Secdo licz nō
credat p̄ actum illū realit̄ asseq̄ qd̄ intē-
dit. tamē vult curiosē experiri v̄t aliquid
efficacie sit in tali actu an non. z hoc ite-

rum est mortale licet non ita graue sit si-
cut ē primum. Et ratio est. quia talis ē
dubi⁹ z fluctuans infide catholica post
q̄ contra veritatem z firmitatem fidei
catholice p̄ponit experiri talia que scit
et scire debet per fidem catholicam esse
reprobata. ¶ Tercio mō si ex sola
leuitate v̄l simplicitate h̄ exerceat. nihil
tamen credens in hoc esse virtutis z ef-
ficacie. nec etiam experiri intendit an in
hoc efficacia aliqua existat sed solum ex
leuitate z simplicitate hoc facit. hoc so-
lum videtur veniale peccatum maxime
quantum ad laicos. Sed quantum ad
clericos qui tenentur scire hoc in iure ē
p̄hibitum. semper est peccatum morta-
le. cum per hoc iura decernant eos p̄ an-
num de communidē priuandos. quod
soluz indicitur pro mortali peccōe. ¶ Se-
ptimi sunt qui tempus z dies egyptia-
cos obseruant. Sciendum tamen ē. q̄
si certum tempus obseruetur in his ac-
tibus qui dependent a causa naturali.
puta ab influentia celesti. sicut p̄ orōnis
sumptio in medicinalibus: agrorum se-
minatio. arborum plantatio. z sic d̄ ali-
is. hoc non est idolatrie. sed sagacitatis
z prudentie. z hoc nullum peccatum ē.
¶ Sed si obseruentur hec in alijs acti-
bus qui solum dependent ab hominis
libero arbitrio puta mercatio. vxor⁹ tra-
ductio. herbarum collectio. z sic de con-
similibus. quia in talibus obseruare tē-
pus z dies egyptiacos est peccm̄ mort-
tale. Unde dicitur in decretis. xxvi. q.
v. Non licet christiano elementa colere
nec lune nec stellarum cursum obserua-
re in coniugijs sociandis. nec in herbis
colligendis. nec incantationes licet at-
tendere. Ergo reprehensibiliter peccāt
qui in nocte natiuitatis Ch̄st̄i z Joā-
nis baptiste suas incantationes faciūt.
¶ Sciendum quoq̄ quando necesse ē
aliquē xp̄ianū ire v̄l aliquid opus inchoa-
re p̄mo signo crucis dz se munire z dñi-
cam orōnem z symbolum dicere. z sic d̄

precepto

dei adiutorio confidere q̄ sibi p̄sperabitur in his quantum ad salutem suam p̄tinet. **Uñ Augu⁹.** dicit. Omnis dies bona est. quia sicut p̄mā diem. sic sc̄daz̄ z̄ terciā z̄ quartā fecit deus. Ergo n̄l̄lus obseruet qua die exeat de domo v̄l opus aliquod inchoet. In cōtrariū faciunt illi q̄ obseruant diem innocentum z̄ alios plures dies esse egyptiacos. **Uñ Augu⁹.** Non obseruetis dies egyptiacos. **¶** **O**trauit̄ q̄ somnia aduertunt z̄ fuant. Contra quod dicit **Leuiti. xix.** Non augurabimini. nec obseruetis somnia. Sciendum tamen q̄ somniorum est multiplex causa. Prima ē dispositio corporis. sicut homines frigidi somniant frequent̄ q̄ sint in glacie v̄l in niue. quia fantasmata formant̄ conformia tali dispositioni. **Uñ Augu⁹** de spū z̄ anima. Juxta infirmitatuz̄ diuersitates diuersa accidunt somnia. Et s̄m morum z̄ humorum varietatē. variant̄ z̄ somnia. nam alia vident sanguinei. alia colerici. z̄ sic de alijs. Hoc possum⁹ cognoscere. nam timorosis apparet quādoq̄ quasi sint in angustijs constituti. sc̄z in p̄secutōe gladij. vel in deuoratōe ferarum z̄ canum. z̄ quod cadant ab alto ad inum. **¶** **S**c̄do contingunt somnia sc̄dm **Bregoz̄. li. 8. morali. ca. 7.** ex plenitudine ventris vel inanitate. Et hec duo omnes experimento cognoscimus quia esurenti apparet in somno q̄si comedat. z̄ sitiēti quasi bibat. **¶** **T**ercio contingunt somnia ex precedētibus cogitationibus z̄ occupationib⁹. **Uñ Salomon** Multas curas sequunt̄ somnia. Hoc apparet in nobis ip̄is manifeste. qz̄ quicquid attente cogitamus vigilādo. hoc occurrit cōiter in somnis. **¶** **Q**uarto contingunt somnia a demonibus vt̄ quando a demonibus immittunt̄ aliq̄ visiones imaginariē in dormiēdo. z̄ sic plures decipiuntur. **Uñ Eccl̄i. xxxiij.** Multos errare fecerunt somnia z̄ illusiones vane. **Uñ Latho.** Somnia ne

cures nam fallunt somnia plures. **Exēplum** de illo diuite cui somniauit q̄ diu deberet viuere z̄ sic multas diuitias cōgregauit. z̄ postmodum in breui defunctus est dicens. **O**vanitas somniorum qualiter decepisti me. **¶** **Q**uinto cōtingunt somnia z̄ visiones cum deus per se vel p̄ ministerium angelorum immittit alicui imaginarias visiones ad aliq̄ futura designanda. vt̄ p̄z̄ de **Joseph sp̄o** **Marie.** cui apparuit angelus i somnijs dicens **Tolle** puerum z̄ matrē ei⁹ z̄ fuge in egyptum. Sed hoc raro cōtingit nisi valde bonis z̄ perfectis. Sed illa somnia a demonib⁹ p̄tingūt mltis vt̄ cōit̄ **Uñ Bre. viij. mox.** Nimirū cū somnia tot rez̄ q̄litateb⁹ alternent tanto eis credi difficilius debet. quanto z̄ ex q̄ impulsu veniant facilius nō eleuet. **¶** **N**oni sunt qui ad phitonissas accedūt. z̄ quidam occulta ab eis requirunt. vt̄ furta. z̄ sic de alijs. quod stricte phibitum est: vt̄ p̄z̄. **xxvi. q. vij.** Non obseruet̄. **Uñ** dicitur. qui talibus credunt. aut ad interrogandum eas eaz̄ domus introeāt aut eas ad domos p̄prias ducunt. sc̄at̄ se fidem catholicam z̄ baptisimū p̄uenirē. z̄ paganam z̄ apostatā. z̄ dei inimicū z̄ irā dei in p̄petuū grauit̄ meruisse. Sciendū q̄ oēs q̄ tales phitonissas accedūt toties mortalit̄ peccāt. qz̄ nō licet p̄siliū a diabolo inq̄rere. qz̄ inimicus mortal̄ ē oīm n̄m. z̄ ip̄ h̄z̄ malā volūtātē z̄ nos quō nos impediāt a salute n̄ra. **¶** **I**nsup nec eis credendū. qz̄ diabol⁹ q̄ p̄ eas loquit̄ s̄m dictū xp̄i in euāgelio. vt̄ habet **Joh. 8.** **M**edax̄ ēz̄ pat̄ eius sc̄z̄ mēdaci. **¶** **E**t p̄ hoc nitit̄ quandoq̄ innocētes infamare eo q̄ sunt sibi maḡ contrarij. **¶** **Uñ** de exemplū. **Q**uidam comes in vna ciuitate sui dominij habuit talē phitonissam q̄ occulta z̄ secreta manifestabat. **¶** **A**d quam accessit tentans eam. z̄ quesit̄ ab ea de duobus equis quos dicebat sibi esse furatos. z̄ ip̄a indicabat ei. z̄ quo venisset. **¶** **E**tille **¶**

De primo

grande mentita es et illos de quibus dicis innocenter in culpas. quia equos meos ambos adhuc in stabulo meo habeo.

Decimi sunt qui per feruz candens vel per aquam bullientem vel duellum tantum deum. quod est grauitus prohibetur. Tum quia ibi expectat aliquis miraculosus effectus a deo. tum quia ordinatur ad iudicandum occulta. que diuino iudicio referuntur. tum quia etiam huiusmodi iudicium non est auctoritate diuina sancitum sed prohibetur. ut patet Deuterosextor **Deuterosextor**. 4. ubi dicitur. Non te prebabis dominum deum tuum. Ergo talibus sic deum temptantibus nec est dandum auxilium vel consilium ad talia exercenda. Sed omnibus viribus retrahendi sunt a talibus. quia si sic moriantur. eternaliter damnabunt. **Undecimi** sunt qui peccata sua constellationibus et influentijs planetarum ascribunt. et sunt tales que dicunt fatum esse. Contra quod dicit **Gregorius**. Absit inquit a fidelibus que esse fatum aliquid dicant. vitas enim hominum solus conditor qui hanc creaturam administrat. Fatum in vulgari dicitur das ist mir beschert Ego autem addo. das beschert in ym das verlin louffat miteinander. Si vnus non furaret non suspenderetur. Et **Chryso**. sup **Deuterosextor**. arguit et improbat tales que dicunt que suauicia habeant a constellationibus dicens. Si aliquis adultus aut homicida fieret per stellam magna esset iniqtas stellarum. **Ratio** autem illius que creaturam stellas. Nam cum prescius futurorum deus sit. ex quo tanta iniqtas futura esset ex stellis si noluit emendare non est bonus. Si autem voluit non potuit. non est omnipotens. que omnia sunt contra fidem christianam: cum deus sit summe bonus. **Unde** ps. Confitemini domino quonia bonus. **Unde** **Aristoteles**. xi. meth. Deus est optimus bonus et sempiternus. **Item** quia ops. **Unde** ps. Omnia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra. **Unde** dicimus in simbolo

Credo in vnum deum patrem omnipotentem factorem celi et terre. Ergo grauitus peccant qui tenent fatum. dicendo quando homo male moritur siue suspēdatur siue cōburatur. tunc tales dicunt que sic oportuit fieri. quia deus sic voluit et ordinauit. et ad hoc natus est que talia facere et talia pati debuit. Hoc est contra honorem dei loqui. quia deus que est summe bonus non vult nisi bonum. **Unde** **Aplos** primo **Thessal.** 4. Hec est voluntas dei. sanctificatio vestra. Ergo ascribi debet malitie proprie ipsius hominis et non diuine ordinationi. licet secundum **Augustinum**. Contra animalis sensualitatis per constellationes plus inclinatur ad vnum vitium in vna constellatione quam in alia. Et etiam intelligitur sic de virtutibus ut pote sub venere natus ad luxuriam. **Natus** sub Marte ad bellum. **Natus** sub Iugine ad castitatem. et sic de alijs. **Tamen** ista inclinatio manet sub potestate ipsius rationis humane. **Unde** **Beatus** **Augustinus**. iij. dixit deus ad **Layn** iratum volentes occidere fratrem suum Subtus te erit appetitus tuus. et tu domina beris illius. **Unde** etiam **Augustinus**. Omne peccatum est a deo voluntarium. que si voluntarium non est. peccatum non est. **Unde** **Seneca**. Dimitte excusationem. nemo peccat inuitus. Ergo illa inclinatio siue ille constellationes non ponunt necessitatem peccandi.

¶ Duodecimi sunt que augurium obseruant. quod augurium acceditur in gestu et cantu et in volatu animalium. Verbi gratia. Cum gallina cecat et canis latrat. et corui supra domum seponunt. et cuculus gurguc clamat. que omnia vana et superstitiosa sunt. **Exemplum** legitur que quedam mulier egrotauit usque ad mortem. et dixit ei filia sua. **Dat** mitte per sacerdotem ut confitearis peccata tua. **Qui** mat. ad quid si modo sum infirma cras aut postcras ero sana. **Filia** pro uideam eam sepe deteriorari adduxit plures vicinas ut ea similiter monerent. ad hunc finem consecrata. nec etiam ex eo

precepto

Quibus illa. Quid dicitis vel timetis & Ego non moriar ante duodecim annos quia audiui cantare cuculum in die **Ma**ij qui dixit mihi. et tandem in illo periculo obmutuit. Et tunc misit filia sua pro sacerdote. Qui venit et attulit quod debuit. et ad eam veniens querit si velit aliquid confiteri. Illa solum dicebat. **gucguc.** Item sacerdos offert ei corpus domini etiam querit iterum si credit esse salvatorem. Et illa respondit **gucguc.** Et sic reuertente per hyterum post paululum obiit. **T**redecimi sunt qui nigromantiam exercet quod fit per mortuos suscitatos. Huiusmodi nigromantia non est apud vulgares homines visitata. ergo de ea presentem non loquimur. **S**ciendum tamen quod plures homines plures vanitates circa morientes attendunt. Primo enim dicunt quod quando agonizans sudorem emittit quod sit baptismus. quia sicut in ingressu baptisatus est. sic in egressu exudat eundem baptismum. quod est erroneum. **T**ertio aliqui dicunt quod anima recedens a corpore non habebit requiem. donec pulsatus fuerit ei. **I**tem aliqui dicunt quod interitum quod pulsus fit anima confiteretur. Item aliqui dicunt quod quando anima egressa est a corpore. tunc prima nocte pernoctabit cum beata gertrude. secunda nocte cum archangelo **Michaele.** tertia nocte vadit sicut diffinitum est de ea. quod est erroneum. Unde de peccatoribus dicit **Job** Ducunt in bono dies. et puncto ad inferna descendunt. Simile dicitur de bonis et perfectis et innocentibus. qui immediate volant ad celum. Sed qui sunt medio ceteri boni. immediate deducuntur ad purgatorium. **I**tem aliqui dicunt quod sabbato de sero anime exiunt de purgatorio. et sic requiem habebunt usque ad secundam feriam. tunc reintrabunt cum primo quod aliquid cepit laborare. et ex hoc voluit inferre quod peccatus sit in secunda feria nimis mane surgere et laborare. **S**ed quod sabbatinis diebus diu laborant hoc per nullo

peccato reputant. cuius oppositum tamen est verum. **N**on anime non exiunt de purgatorio ante plenariam purgationem ostendit **Matth.** v. Non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. **I**tem aliqui exerceant superstitionem cum acu cuius quatuor daver mortuorum consutum est. **Q**uarta decima sunt qui circa sortes et circa varia inspectorem psalmorum. evangeliorum et aliarum scripturarum futura pronosticare volunt. **I**tem qui ponunt cumulum salis et cedulas scriptas vel non scriptas in occulto positas. et considerare volunt quod quae accipiat. **U**el ex festucae in equalibus prepositis quod maiorem vel minores accipiat. **U**el ex taxillo periectione in librum qui nominatur liber sortium. vel etiam considerando in taxillo quod plura puncta periectione. vel etiam dum considerat quod in aperitioe libri occurrat. et sic de alijs. **Q**uarta decima sunt qui in puerperio et cum mulieribus pregnantibus et parientibus superstitiones exercent. **U**erbi gratia sicut qui mulierem difficultate habentem in pariendo circumcingunt circumgulo virum eo leuius pariat. **I**tem dicunt mulieres que parit vel in puerperio moriuntur. non posse videre claram faciem dei. sed per velamen. **E**t dicunt quod mulieribus nocet cum in partu periclitantur. quod est falsum. nisi essent culpabiles quod abortum parerent. **P**uero enim sic in utero morienti nocet. quod nunquam videbit faciem dei. **I**tem qui mulieres faciunt steriles quia tot homicidiorum rei esse videntur quot preceptus conantur impedire. **E**t qui occidunt pueros in utero matris scient. sicut ille meretrices qui gerunt se per virginibus cum impregnate fuerint. et sic fetus in utero occidunt. **U**el illis et illis antiquis vetulis que talibus dant auxilium et consilium ad occidendum tales pueros in utero matris. quod est maximum peccatum. quia exuperat homicidium aut tunc cum proximi baptizati. **E**t ratio est quia in puero isto occiditur anima cum corpore. **S**ed in homine baptizato occidit

De primo

tur solum corpus. Unde Nachabeo. decimo Nolite timere eos qui occidunt corpus. zyna anima preciosior est q̄ c̄/ cum milia corpora. ¶ Item de illis vi/ ris maledictis qui viros suas ipregna/ ras perturbant verbis vel factis p̄cutiē/ do trudendo. z sic efficiunt homicide p̄/ priorum filiorum. Et mulieres non de/ bent se super hoc remittere que sunt im/ pregnate. z propterea viros suos ad ira/ cundiam puocare. sed viros suos debet honorare z ad sponte obedire ¶ Unde dicit dñs ad Euam. vt habet Gen. iij. Sub potestate viri eris. Quia mulier existens pertinaciter inobediēs viro suo in licitis z honestis. z contemnens p̄/ ceptum eius in his in quibus tenet sibi obedire peccat mortalit̄ z offendit deuz grauius. Ergo debent simul pacifice vi/ uere. tunc deus moratur cum eis. ¶ Un̄ ps̄. In pace factus est locus eius Sic econuerso cum simul litigant. tunc dia/ bolus moratur cum eis. ¶ Item q̄ cuz gladio euaginato benedicunt mulieres in puerperio z exufflant candelam accē/ sam in faciem eius. quod etiam est sup/ stitiosum. Sed si tibus ibi adoleat siue accendatur lumen consecratum. vel aq̄ benedicta ibi aspergatur. vel signū cru/ cis ibi habeatur talia licent z similia.

Sciendū q̄ omnes homines li/ benter debent honorare z seruire mulie/ ribus impregnatis. exemplo v̄gis Ma/ rie. que ascendit in montana cum festia/ tione. z intrauit in domū Zacharie fui/ uit Elizabeth cognate sue tribus mē/ sibus

¶ Sedecimi sunt qui carminant homi/ nes z pecora senes z iuuenes. et hoc fit multipliciter. Primo caput cingunt et mensurant cū cingulo p̄prio z tūc ponūt cingulū sub pedibus eius. z ipe dicit De/ lius te calco q̄ te porto. ¶ Item oculos benedicūt z sic cū manu terā tangūt. et sic cum tali manu oculos sibi contingūt

¶ Item alij qui lauant oculos ex locio/ ne pedum. quod ē oculis magis nociuū.

Item aliquos ponunt ad terraz in mo/ dum crucis z sic cum filo eos mensurāt. z tunc tale filum cōburunt. z sic cineres dant ad potandum cuz aqua que tacē/ do allata est. Item quādo aliquos du/ cunt per aquam fluidam. Item vertūt se contra ortum solis. Item ducūt eos quandoq̄ ad arborem. z faciūt eos q̄/ sare. Item quidam carminant equos z cetera animalia cum vermes habent. et cum de mane pecora expellunt. vel cuz alias perdita sunt ea benedicunt ne lu/ pi ea rapiāt ¶ Unde exēplū legitur q̄ quidam deuotus homo pergens ad sil/ uam vidit diabolū in specie humana custodire porcos z fuit in autumno cum porci pellunt ad siluā ad comedēdū glā/ des. Et requisit ille deuot⁹ heremita a diabolo quid ibi faceret. Et ille r̄ndit. Custodio illos porcos ne a lupis z ferz ledant qz carminatrices carminauerūt eos. ¶ Et q̄ illis carminibus fides adhibe at. vt illi hoīes ī isto errore p̄seuerēt. iō ego illos cū diligentia custodio ¶ Itē q̄ dā sp̄ctes. sic ī cantatores sp̄pentū ¶ Itē q̄ dā gladios ne ledere possint. ¶ Itē q̄ dē vul/ nera cū hō vulnerat⁹ ē. ¶ Itē q̄ dā sangui/ nē cū hō cruētat ¶ Itē q̄ dā z amicos z ini/ micos. ¶ Itē q̄ dā z canes z lupos cū vul/ neribus iesu xpi se carminant. ¶ Itē aliq̄ dī/ cūt q̄ v̄go Maria iōānē euāgelistā car/ minauit cū semel caput doluit. qd ē fal/ sum. Et ex hoc volunt inferre q̄ licitū sit carminare. z sic conant se in peccat⁹ suis cū falsitate excusare. z sic de alijs vanita/ tibus. Sciendū q̄ oēs isti q̄ carminant vel se faciūt carminare. v̄l p̄ucos suos por/ tāt ad carminatrices q̄uit peccāt. maxie q̄ hō hoc antea ammoniti sūt. nec tamē desistere volūt. ¶ Nota q̄ talia nō hūt efficaciā sanādi. qz sanare hominem sine medicina est miraculum. z cōuenit deo vel sanct⁹ q̄ ex diuina operatiōe hoc ho/ minū impetrant q̄ sine medicinalibus sanat. ¶ ¶ Tunc querit q̄re talia q̄ndoz videntur iuuare Respondeo q̄

precepto

propter tria. Primo propter peccata hominum deus hoc quandoque permittit quod diabolus priuat quandoque hominem visu aliquorum membrorum et sensum sicut visu vel auditu et gressu. et sic de alijs. Et quoniam homo habet recursum ad diabolum. id est ad illas carminatrices tunc cessat a lesione membri vel sensus. et sic credit homo quod iuuat. cum tamen nullum effectum naturaliter habeant talia carmina. Huiusmodi simile legitur in legenda sancti Bartholomei de diabolo et idolo Astoroth. qui ex permissione diuina quoniam fecit aliquos ad tempus surdos. aliquos cecos. et sic de alijs. Et quoniam homines inuocabant eum et eum colebant. pro deo ut eis sanitates daret: tunc cessabat torquere eos. et sic credebant ei quasi eos sanasset. Secundo permittit deus hoc fieri ut probetur fides in hominibus. ut quoniam vident vel audiunt hoc fieri: probentur in quali fide sint apud deum. Augustinus dicit quod quisque fidelis non deberet eis credere etiamsi aliqui euenissent que predicunt. aut sanare videant aliquos languidos vel ledere sanos quod hoc ex permissione dei fit quod ipsi qui hoc audiunt vel vident: probentur. et appareat quoniam fide et deuotione sint apud deum. Ergo cum apostolo Romano. viij. firmo et integro corde dicam. Quis nos separabit a charitate christi. An tribulatio. an angustia. an persecutio. an fames. an nuditas. an gladius. an mors etc. Boni christiani nec tormentis separantur a christo. Tepidi vero et negligentes interdum ociosis fabulis separantur. et si vel leue damnum pertulerint: continuo scandalizantur. et contra deum murmurant. et ad detestanda auguria redeunt. Sed fidelis homo vana ista respiciens: beatificatur. iuxta illud psalmi. Beatus vir cuius est nomen domini spes eius et non respexit ad vanitates et insanias falsas. Et oppositum dicitur de vanis obfuratoribus in alio psalmo: qui sunt in odio dei. Unde psalmus. Odisti omnes obseruantes vanitates superuacue. id est inutiliter. Tertio propter paruum fiduciam quam homo habet

ad deum et firmam fidem quam habet ad illa carmina et carminatrices. quia si non adhiberet fidem et fiduciam ad talia: nihil iuuarent. Et quoniam in talibus perfidit et a deo recedit cum fiducia sua. sunt maledicti. Unde Hieremias. xvij. Maledictus homo qui perfidit in homine. et ponit carnem brachium suum. Glo. i. in refragili. **Q**uoniam illa verba nullam efficaciam habent. hoc probatur. Primo quoniam non habent a natura. quoniam aliter se iuuarent. cuius oppositum sepe contingit. quoniam quicquid est a natura alicui rei. interim quod est. se inest sicut caliditas igni. durities lapidi. et sic de alijs. Secundo non habent a dignitate. quia tunc per se non digni est quod a christo dictum est et institutum ab eo. Quod illa verba. quod verba antiqua iuenit. cui diabolus inspirauit. Ergo si a dignitate inesset his verbis efficaciam. tunc potius inesset per se non quod est dignius. Tertio modo non habent ex institutione. quia a deo illa verba non sunt instituta ad illum effectum consequendum. Sicut verba consecrationis habent vim transsubstantiandi panem in corpus christi. quod sine fide effectum non habent talia verba. Et quod solum ex firmitate fidei videntur iuuare. patet per exemplum. Quia fuit quedam ciuissa que doluit oculos. et iuit ad scholas. et requisit se aliquis scholarium sciret scribere pro oculis. quod si eam iuaret. tali nouam tunicam emere vellet. Tunc vnus exposuit se scire talia scribere. et scripsit ei cedula. et inuoluit eam panniculo quodam. et dedit ei ut portaret eam circa se. et nullo modo aperiret. sed firmam spem adhiberet tunc indubitanter iuaret. et sic sanata fuit in oculis. Tunc alia ciuissa similiter dolens oculos requisit quomodo ipsa esset sanata. Et illa indicauit ei quomodo per litteram esset sanata. Tunc illa instanter petiuit ut sibi etiam concederet illam litteram. quam illa vix et cum difficultate magna ei concessit. sic tamen quod nullo modo aperiret. sed sibi eam tali modo restitueret sicut ei con-

De primo

cederet. que similiter sanata est. et ei lram restituit. Tertia mulier que sicut dicitur oculis: cui etiam sub simili allegatione littera recessit. et sic etiam sanata fuit. et illa lram ei restituit. Sed scholaris qui lraz scripsit: accepta noua tunica a ciuitate recessit. Tunc mulier illa cuius lra erat oio volens videre materiaz lre. aperuit eam. et nihil ibi reperit in scriptis nisi illam truffam. Diabolus tibi eruat oculos et lutum tibi projiciat in foramina. Que statim compuncta iuit ad plebanum et ei oia narrauit. et ei litteram obtulit. dicens ei quomodo omnes tres mulieres propter fidem quam habuissent ad litteram essent sanate. Tunc plebanus ut vir prudens homini insidias diaboli pro publico incrimauit. ut sibi amplius de talibus cauerent. Sed diceret aliquis Cum ista verba sint bona. que tunc est peccatum in Re deo primo. quia ibi sunt verba falsa mixta cum bonis verbis. quia raro vel nunquam est aliquid carmen quod ibi sit aliquid falsitatis. Secundo in casu quod illa verba sint bona et vera: tunc gestus in homini falsificat. quia raro tangere. Solis ortum se sperere. per aquam fluidam calcare. arborum quassare. et sic de alijs gestibus. quibus credunt quod si tales gestus dimitterent tunc talia verba nihil inuarent. Et sic ibi exhibet creaturis reuerentia creatoris. et sequent peccant. Tertio. Si illa predicta non essent. sed quod verba non essent falsa sed vera. et tales gestus falsificantes talia carmina non fieret: adhuc esset peccatum. quia prohibitu est ab ecclesia. ut habeatur in decretis. xvi. q. viij. Decimiseptimi sunt qui lunam adorant. Sicut hodie plures inueniuntur homines qui cum nouilunium viderint: adorant cum flexis genibus. et deposito capucio aut pileo aut capite inclinato honorant alloquendo et suscipiendo. Imo et plures ieiunant ipso die nouilunii: siue sit dies dominica in qua secundum ordinationem non est ieiunandum propter resurrectionis christi leticiam siue quacumque alia die. etiam si esset resurrectionis christi

sti. vel natiuitatis christi. que omnia habent speciem idolatrie ab idolatriis relicte. De quibus dicit Hieremie. vij. quod fecerunt placentas Regine celi. scilicet lune offerendo eas ei. Et volentes hoc palliare dicunt quod non honorant lunam ieiunando: sed omnes sanctos quorum festa et ieiunia incidunt in mense lunationis lune. Et cequal est illa excusatio. quia ieiunant quando non est ieiunandum. sed die dominico. Et si seliquens dies esset dies ieiunii sub precepto pro ecclesie et ambos dies non possent commode ieiunare: tunc potius ieiunium ecclesie ad quod obligantur sub precepto ecclesie quam ieiunium lune solueret. Contra quod dicit Hieronymus. Ingratum est spiritui sancto quicquid obtuleris: neglecto eo quod teneris. Item aliqui venerantur solem. Exemplum de vna vetula que credit sol esse deam. vocans eam sanctam dominam. alloquendo solem. benedixit per eum cum certis verbis. cum obseruancia quadam supersticiosa. Que dixit se per quatuordecim annis credidisse hoc. et multas infirmitates curas se per hoc. Sed postea fuit compuncta in quodam sermone. et cognoscens errorem suum et sic amplius deseruit eum errorem. et sic penituit. R. Item reprehenduntur homines qui stulta vota promittunt et eis fide adhibent. ut illi qui caneros non comedunt propter oculos. et credunt quod oculi manent in tali sanitate sicut tunc fuerunt quando tunc vota emisserunt. Item abstinentes a capitibus animalium et volucrum et piscium ne capite infirmentur. Item qui quinta feria in angaria non comedunt carnes. et credunt quod pestilentia non possit eos inuadere. Item qui tertia feria non intrant balneum quod valeat contra febres. Item mensuratio luminis Blasii consecrati. vel etiam cum stola consecrata. vel qui comedunt palmam consecratam glutiendo. et sic de alijs. Sequitur secundum magistrum Nicolaum Bauer sacre theologie professorem in tractatu de superstitionibus. qui dicit. quod tales abutuntur talibus quia non sunt ad hunc finem consecrata. nec etiam ex co-

secratione aliquam contrahunt virtutē
sanatiuam. sed solum ordinant̄ z depu-
tantur ad vsū hoīm vt reuerentia ho-
minūz deuotio magis excitef. **Uñ** sic
nec ecclesias cōsecratas vel vestes sacra-
tas licet puertere ad vsū hoīm. ita z in
pposito. **Itē** in supsticiōf oblatorūz in
missis z cereoz. panis. vel alteri⁹ rei ob-
late sup crucifixo in magna sexta feria.
Similiter aliqui recipiunt denarios q̄
sunt oblati sup crucifixo eadem sexta fe-
ria. z inde faciunt sibi annulū qui d̄ebet
valere contra caducum morbū. **Itēz** q̄
sabbato die crines non p̄scindūt. nec
caput lauant. nec balneum intrant. **Et**
etiam aliq̄e mulieres illo die non filāt
vel fimum de stabulo non portant. z sic
de alijs. **Cū** tamen scdm Hosti. Sab-
batinis diebus debemus plus labora-
re ne nos christiani videamur iudaisa-
re. **Itē** qui in natiuitate christi z pasce
vel penthecostes abstinent a carnibus
Et q̄z talia vota s̄t put frequent̄ stulta
z superstitiosa. ergo p̄ponere debent
tales homines confessorib̄ suis vl̄ alijs
sacerdotibus discret̄z z litterat̄z intentō-
nes z fidem z causas quare talia vouerūt
eorum iudicio relinquendoy truz debe-
ant ea seruare. vel in alia meliora vota
cōmutare. **Decimioctau** sunt q̄ dicūt
q̄ aliqui homines in nocte apparēt eis
z ponunt se super eos z premunt eos. s̄
falsum est. quia est pprius sanguis i ho-
mine. hoc patet ex eo quia p̄tingūt ho-
mini quando dure iacet z in dorso. z q̄s/
cito severtit tunc nihil est amplius. **Et**
quomodo quis sanus clausis ad te in-
gredi posset. cum hoc solum spectat ad
corpus glorificatum. vt patet in christo
qui post resurrectionem suam venit ad
discipulos suos ianuis clausis dicēs eis
Pax vobis. **Itē** aliqui dicunt quan-
do sonitum sentiūt ī sinistra aure. q̄ sit
signum oblocutōis. **Sed** si sentiunt in
dextra aure tunc credunt q̄ aliqui bene
loquuntur de eis. **Itē** qui quandoq̄

sentiunt pustulam super linguam simile
ter dicunt q̄ aliqui mentiendo detraxe-
runt eis. **Decimionon** sunt qui sortile-
gia sua cum sacramentis exercent. vt
quandoq̄ cū baptismo. z quandoq̄ cū
sacramento eucharistie. **Exemplū.** **Fu**
it̄ quedam mulier que sacramentuz eu-
charistie accepit in ore. z de ore ad pan-
niculum cadere pmisit volens diuinati-
ones suas cum eo exercere. z cum quat-
tuor ebdomadas secū portaret z in intē-
tione sua nihil proficeret cōmota fec̄ ig-
nem in domo. z clausit ianuam. z rece-
pit sacramentū de bursa. **Tunc** christ⁹
loquebatur ad eā. **Filia** quid de meis
facere. **Et** illa. **Volo** te ad ignem p̄ij-
cere. **Et** christus. **Cur** filia vis me com-
burere. **Et** illa. quia iam rep̄ mensam
portauit̄ intentione mea nihil profeci. z
proiecit eucharistiam de sinu suo ad ig-
nem **Tunc** christus saltauit econuerso
de igne in sinū suū dicēs. **Si** tu me non
vis habere tamen ego te volo habere z
tecum esse. **Que** statim cōpuncta z per-
terita flexit genua sua z petiuit veniam
z locauit sacramentū in discū. z statim cir-
currit ad plebanū. z retulit ei oīa. **Et** sic
sacerdos veniens sacramentū ad eccle-
siam reportauit. z mulieri penitentiam
iniunxit. que amodo vsq̄ ad mortē fide-
liter christo seruit. **S** **Itē** ali-
q̄ simplices ex simplicitate quadā ado-
rant calicem in eleuatiōe missę tanquāz
ibi sit sepulchrum christi. z non sacramē-
tum in calice. cū tamē fm̄ **Thomā** sup
quarto dist. x. vbi d̄r. q̄ licet ex p̄tute sa-
cramenti sub specie panis sit tantū cor-
pus. z sub specie vini tantum sanguis:
tamē pp̄ naturalē concomitantia sub
vtraq̄ specie scz panis z vini ē tot⁹ x̄ps
sed fm̄ corpus aiām z deitatem. **Et** er-
go sic adorand⁹ ē x̄ps sub sp̄e vini in ca-
lice. sic adorand⁹ sub sp̄e panis. q̄ vt dictū
ē sub vtraq̄ sp̄e est tot⁹ ch̄s sic nat⁹ est
de p̄gine. z sicut pep̄dit in cruce. z sicut
sedet ad dexterā p̄ris. z inde ventur⁹ ē

De primo

iudicare viuos et mortuos. **Q**uod dicitur sa-
cerdos profert verba super hostiam. tunc panis
substantia in corpore christi. et ibi definit esse
panis. et solummodo species panis remanet.
Et sic dicitur in silvano de sermone quod dicitur super
consecrationem calicis quod dicitur ibi non est
vinum. sed verus sanguis christi cum corpore et anima
et deitate sic sub specie panis. **V**icelimi-
mi sunt qui sciunt artem adivinam. et sunt qui ma-
nibus hominis ab ista inspicunt et ibi per qua-
dam crucez in manu existentes cognosce-
re volunt utrum homo cito mori debeat.
Item inspicunt ungues hominis. et sic co-
gnosceunt utrum sibi aliquid novitatis
contingeret. **V**icelimi primi sunt qui cum si-
mul in matrimonio conueniunt. et qui primi-
tus obdormit. illum cito mori contingit.
Item sponsa primitus domum ingredi-
t. tunc palpat cum manu super limina-
ria dicens. Ich griff yber das ybertur
myn krieg gang alle wegen fur. **E**t sic
credit semper in omnibus victoriam obti-
nere. **E**t tunc econuerso vir dicit. Ich
griff an die wunden ich byeg dir dinen
rucken vnd lenden. **V**icelimi secundum
dicitur de inuentiis. sicut est nidus avis
cum matre incubante ouis vel pullis. cu-
lus stulta credulitas apud quosdam in tan-
tum inualuit quod sic causam sue fecunditatis
ac prosperitatis temporalis abundantie
quod cum inueniret custodiret. **H**uic autem tan-
tam tribuebant virtutem integre reserua-
to quod scilicet fecunditas et prosperitas a do-
mo in qua custodiebat nunquam recederet.
De matre etiam sic inuenta multa mala
operabantur. ad reconciliandum amorem et
prestandum fecunditatem eidem virtutem
mirificam inesse credebant. et ita dei do-
na et opera alii quam deo attribuebant. et per
consequens alium autorem fecunditatis et opu-
lentie temporalis quam deum altissimum
opinabantur. **I**tem ad hunc errorem perti-
net quod vetule credunt meliorem inuentio-
nem modici ferri quam multum auri. **E**t fortu-
natissimam credunt esse inuentioem acus
Et meliorem credunt esse inuentioem obu-

li quam denarii. **I**tem credunt infortunatissimam esse inuentioem ouis vel bouis
fortunatissimam autem lupi vel colubri
vel draconis vel bufonis. **I**tem alii dicitur
cuiusdam anuli fabricati de tribus clavis fer-
reis dicitur taxat inuentis valet gestat pertra
infirmitates. **V**icelimitate sunt qui
spem suam non totaliter ponunt in deum.
sed in aliquid creatum. **S**ciendum quod deus quod
duplicem spem exigit a nobis. **P**rima
est spes providentie de temporali susten-
tatione. **S**apientie. vi. **E**quiter est illi cu-
ra de omnibus. **P**s. **O**culi omnium in te spe-
rant domine. et tu das illis escam in te-
pore opportuno. **P**s. **Q**ui das iumentis
escam illorum. etc. hanc spem non habent
auari qui nunquam satiantur sed semper ti-
ment sibi deficere: et procurant sibi cum
omni sollicitudine temporalia usque ad
xxx. vel xl. annos. et non viuunt forte.
xxx. dies. **U**nde. **L**uce. xij. de illo di-
uite qui dixit. **A**nima mea multa bona
habes etc. **E**t responsus est ei **S**tulte hac
nocte animam tuam reperent a te. **S**e-
cunda est spes remissionis peccatorum. vnde
dicitur ad quolibet illud **M**arth. 9. **F**ilius
fidei remittit tibi peccata tua. **P**s. **J**oh. ij.
Si quis peccauerit. aduocatum habemus
apud deum ipsum christum. et ipse est propitiatio
pro peccatis nostris. **H**anc spem petebat da-
uid dicens **D**ica me mee quod salua ego sum
Hanc spem non habuit **L**ayn. sicut et **J**u-
das. **U**nde **B**en. 4: dixit **L**ayn **D**avid
est iniquitas mea quam videntiam merear **E**t de
Juda dicit **L**eo papa in fine. **S**celerati-
or omnibus iuda infelicioz extitisti. quem non pe-
nitentia duxit ad dominum sed desperatio traxit ad
lacrimas. **S**ciendum quod nullus persequitur misericordiam
deus remissionem peccatorum quantumcumque con-
terat siue persequatur. si non habet spem et fi-
duciam quod deus sibi indulgeat. **U**nde
Augu. **P**enitentia que ex fiducia non pro-
cedit inutilis est sterilis manet et sine mi-
sericordia **E**rgo penitentia sua deus esse fidelis fiducia
lit sperans misericordiam et remissionem se posse con-
sequi peccatorum. **Q**uicquid ei sperare possit

precepto

mus: erimus accepturi. Dicit enī do-
minus per prophetāz Ezechielē Qua
cūq; hora peccator ingemuerit: omnia
peccata eius in memoria nō erūt. Un-
de Hieronymus Peccata preterita nō
nocent quando nō placent. Itē Chry-
sost; Peccā p̄terita nō cōdemnant neq;
iudicant hoc leui et breui addito: si non
placent. Vis enī inq̄tas ad diuine mi-
sericordie clementiaz cōparata: mino: ē
q̄ gutta rois ad mare. qz gutta z mare
in hoc saltem hnt similitudinē. qz vtrū/
q; finitū est. h̄ misericordia dei est infini-
ta. z oīa peccā oīm peccatorū sunt finita
h̄ nulla p̄t ibi esse p̄portio. Un̄ Aristo.
vii. phisic; Finiti ad infinitū nulla est
p̄portio. Ergo nllō mō cuiusq; pecca-
tori d̄esperandū est de venia. Un̄ Aug;
sup Jo. Nemini d̄esperandū est donec
in hac vita. Solum enī d̄esperationis
crimen est qd̄ mederi non potest Unde
Istid. de sūmo bono Perpetrare flagi-
cū aliqd̄ mors est anime. h̄ d̄esperatō ē
in infernū descendere. Itē eundez. de
d̄esperatō peior est omni peccato. Ter-
tia spes est qz nos vult exaudire in omī
petitione salubri Un̄ Marc. xi. Quic-
quid orantes petitis. credite quia acci-
pientis et euenient vobis. Sed qui cum
dubio cordis sui petit: nihil impetrat.
Un̄ Bern. Tūmida oratio celū nō pe-
netrat. Sciendū qz deus vult qz cuz
bona fiducia euz inuocemus in n̄ris ne-
cessitatib; z sic parat̄ erit nobis subue-
nire in omī necessitate tribulātōis Un̄
ps Lū ipso sū in tribulatione. eripiam
cum z glorificabo eū. Sic fecit Dauid
vt patet in psalmo. vbi dicit. Ad d̄n̄m
cuz tribularer: clamaui z exaudiuit me.
In signū hui; christus in cruce pendēs
habet caput inclinātū ad nos exaudiē-
dū. sic qz quilibet nostrū potest dicere il-
lud ps Inclinauit d̄ns aurem; suā mi-
hi. Quarta spes est glorie. quam de
deo sperare debem;. Un̄ Lu. xij. No-
lite timere pusillus grex. cōplacuit enīz

patri v̄ro dare vob; regnum Unde ad
Heb. x. dicit Ap̄ls Nolite amittere fi-
ducia v̄iam que magnā habz remunera-
tiones. Ad Ro. v. Gloriamur in spe
glorie filioz dei Hanc fiducia nō habe-
mus ex n̄ris meritis. h̄ ex meritis Iesu
chri. z p̄ ch̄m qui est redemptor noster
quem p̄ dedit nob;. Ro. viij. Quō erit
am non oīa nobis cū eo donauit. In sē-
gnuz hui; habet latus ap̄tum in cruce
qz per eū intremus i regnū celoꝝ. qz ipse
p̄ passionē suā: ianuaꝝ vite reserauit oī-
bus intrare volentib; Un̄ Lu. xi. Ve-
nit filius hoīs querere et saluum facere
quod perierat. zc. Uicelimi q̄rti sūe
q̄ aliqd̄ eq̄līter deo vel supra deum dilē-
gunt. et hoc idem erit eoz deus Unde
Aug; Hoc ab hoīne colit̄ quod p̄ cete-
ris diligit Sciendū tñ est qz sicut pa-
gani diuersos colebant deos: sic iā chri-
stiani diuersos faciūt sibi deos U
Nam supbus colit̄ pro deo vanā glaz
sicut q̄cūq; pl; diligit z maiorem p̄pla-
centiā h̄z in ornatu corpis sui q̄ in deo.
et oīm sollicitudinē suā ordinat ad hūc
finē quō exaltari et honorari possit in h̄
mūdo. et quō placere ei possit in p̄bis.
morib; et gestib;. Lōtra qd̄ dicit ap̄ls
Sicut adhuc mūdo placere: chri ser-
uus nō eēz. Et h̄ etiā p̄z p̄ dictū Johis
q̄ dicit vt h̄. i. Joh. ij. Nolite diligere
mūdū neq; ea q̄ in mūdo sūt. Jo qz q̄ h̄
p̄ceptū p̄remittit et diligit mūdum: et ei
placere appetit: inimicus dei p̄stituitur
Unde Iaco. q̄rto. Amicitia hui; mun-
di: inimica est deo. Ergo etiam de quo
libet supbo dicat Aug; in epla. Quē su-
perbum videris filium diaboli esse non
dubites. Unde etiam Chrysostomus
super Johannem. Superbia in nobis
existente. omnis v̄ra nostra immunda
fit etiam si sobrietatem. virginitatem. se-
iciunium et orationem z elemosynam z
quecūq; alia perfecimus. Hoc etiā
pbat Aug; dicēs Superbia etiam bo-
nis operibus insideat vt pereant. Itē

De primo precepto

cupidus pecuniā siue nūmos p deo colit. Unde Innocentius de conditione vilitatis humane. Auaricia s3 Apost. est idolorū seruitus. Et sicut idolatra fuit simulacro: sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultū idolatrie libenter ampliat: et ille cumulū pecunie libenter augmētat. Iste cū omī diligētia colit simulacrū: et ille cū omī cura custodit thesaurū. Ille spem in idolatria: iste spem cōstituit in pecuniā. Ille timet mutilare simulacrū: et iste timet minuerethesaurū. Hec ille. Hoc etiā pz ex eo q auarus potius delectatur audire de tpalibus q̄ de spūalibus. et libentius videt florenū q̄ sacramentū. et remotius et libentius vadit ad nūdinas q̄ ad indulgēcias. et plura ardua sustinet p tpali lucro que nullo mō sustineret p deo. Hoc manifeste apparet in illis qui in dieb' ferialibus p tpali lucro mane surgūt. s3 in dieb' festiuis in quibus lucrum anime querendū est: diu dormiūt seruitiū dei negligūt. Ite potius hnt cor suū inclinātū plus et frequentē ad mūdū. et raro vel nunq̄ erectū ad deū. Et fm dictū ch̄i Matthi vi. Vbi est cor tuū: ibi et thesaurus tuus erit. Ite gulosus ventrē siue vētris ingluuiem p deo colit. Vñ apl's Quorū deus venter est Nam hoc est regula re fm Hieron. et Aug' q id qd vnusq̄ q̄ super deū vel eq̄liter deo diligit: q̄ sibi p deo prestituit q̄ndiu sic illud diligit Sed dñs dicit Nō adorabis deos alienos X Circa qd querit Vtrū sine idolatria possum' imagines adorare? Rñdet breuif q̄ imago p̄t p̄siderari duplr. Vno mō p̄t est res quedam puta lignū sculptū v' pictū. et sic nō adoramus imaginē. qz hoc esset idolatria. Alio mō p̄t p̄siderari vt est imago et signū alicui' rei. q̄a idem est motus quo quis vertit in imaginē et in ipsaz rem cuius est signū. iō etiā eadem adoratione qua veneramur ipam imaginē et ipam rem cuius est imago. ¶ Item queritur

Vtrū crux ch̄i in qua pependit: debeat adorari adoratione latricie? Rñdetur qz crux illa in qua fuit ch̄s passus p̄t duplr p̄siderari. Vno mō in q̄ntū imago ch̄isti extēsi in ea: et sic adorā eadē adoratione latricie sicut ch̄s. et sic eā alloquimur sicut ch̄s. dicētes. O crux auespes vnica. Alio mō in q̄ntū est res quedam. sic etiā nō p̄t eadem adoratione adorari cū ipō ch̄o. qz vt sic non p̄tinet ad personam verbi vt pars eius. s3 non p̄t eadem adoratione adorari cum ipō. Sed alie cruces qz nō fuit in eis ch̄us? adorantur vt imago ch̄i. ideo adorantur adoratione dulcie. ¶ Vtrū b̄ta p̄go sit adorāda adoratione latricie. Rñdeo qz nō. cū tñ beata p̄go sit p se quedā creatura excellens: ei debet honor pro se. Vñ alia adoratione adorā q̄ fili' ei'. s3 nō latricie (que soli deo debet) s3 adoratione hypdulcie. qz vltra alios sanctos debet adorari. s3 inuocam' eā dignissimā et sanctissimā dei genitricē. p̄ginem p̄ginū. dñam angeloz. et sic de alijs. ¶ Vtrū sanctorū reliquie sint adorande. Dicendum qz sanctorū dei in veneratio/ ne debemus habere tanquaz membra ch̄isti. tanq̄ dei filios et amicos et intercessores nostros. et iam eoz reliquias qualescūq̄ honore p̄gruo i eoz memoriam honorare debem'. Et p̄cipue eoz r̄ corpora que fuerūt temp lū spūst̄ acti: et organa. p que spūst̄ sanctus opat' est: et sunt corpi nro p̄figuranda in glām resurrectionis. Vñ et ipē de' h̄mōi reliquias puenient honorat: in eoz p̄ntia miracula faciendo. ¶ Vñ sciendū qz de' solus adorāndus est tanq̄ largitor oīm bonoz. Vñ dicim' in orōne Misere mei deus fm magnā misericordiā tuā. Sed scī adorādi sunt tanq̄ mediatores et intercessores nostri vt nobis impetrent a deo qd petimus. s3 dicimus in orōne Sancta Maria ora pro nobis. Sancte Petre. ora pro nobis. Et sic de alijs